

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

הרי למעשה ההרגשה מתפרצת ושואגת. בתחילה זה נכון, אולם ככל שהאדם יתגלגל לשבת בשקט, אזי כללות כל כוחות נפשו הופכים להיות יותר רגועים.

משל למה הדבר דומה, אדם נוסע לנופש במשך שבוע, אם באמת קיים שם שקט מסוים, אזי כללות כל תנועותיו הופכות להיות יותר רגועות, אין כאן מתח ולחץ, והדברים נעשים יותר ברוגע בחלק מהמקרים [אע"פ שפעמים יש שם יותר טרדה מאשר שקט]. וכן הוא בנמשל, זמן ההשקטה בנפש זו לא רק השקטה חיצונית, אלא זה יוצר השקטה פנימית, וכשיש את אותה השקטה פנימית, אזי התנועות הנפשיות הופכות להיות בתנועה רגועה. לעומת מצבים אחרים, שאז התנועות הפנימיות [ולא רק החיצוניות] תוקפניות וחזקות יותר, אולם בהשקטה, הכל מקבל בחינה של "שבת וינפש". "באה שבת באה מנוחה לעולם", ובאותה שבת של מנוחה בנפש, הוא מתמודד עם ההרגשות בצורה של נייחא, ומסירם לצד.

בתחילה, ההרגשות אצל חלק מבני האדם יהיו בתוקף, ויהא קשה לעשות את הדברים שנתבארו. אולם לאט לאט הנפש תתרגל להתמודד עם הרגשות ולהניחם לזמן אחר. אם מתפרצת הרגשה מסוימת, האדם מחליט, בזמן שאינני בשקט אני יתמודד עם אותה הרגשה, כעת אני מנסה לחזור לשקט, וכן על זה הדרך בכל ההרגשות שצפות. ואם לא מצליחים, לא קרה כלום, פעם האדם יצליח יותר ופעם יצליח פחות, אולם צריך לנסות שוב ושוב. לאט לאט האדם מרגיל את נפשו להזיז את ההרגשות הצידה, מתוך שלווה ורוגע, והוא יראה שהוא יתחיל לקבל שליטה מסוימת [אין שליטה גמורה] על הרגשותיו. או שהוא יצליח להסירם כרגע לגמרי, או שלפחות חלקית. ■ המשך שבוע הבא -

מדרשה של הרב מארגנטינה תשע"ח

מחמת שהוא יצר נקודה של השקטה והרעשים הללו יוצאים מעומק הנפש.

שלב שני - הסרת ההרגשות בתנועה רגועה
לאחר שיש לאדם מודעות להרגשותיו, העבודה הבאה היא הסרת ההרגשות. כאשר האדם לא נמצא ברוגע, בחלק גדול מהמקרים צורת ההתנהגות שלו היא באופן של מלחמה. אולם כאשר האדם נמצא ברוגע, צורת העבודה מקבלת פנים שונות. כשם שבגוף האדם יש אופן אחד להזיז חפץ מצד אחד לצד השני ברוגע, ואופן שני, לזרוק את החפץ בחוסר רוגע. כך גם בנפש ישנם שני תנועות, תנועת נפש תקיפה ותנועת נפש רגועה. התנועה של הזריקה זו תנועה של תוקף וחוזק, אולם שנמצאים בהשקטה, תנועה תקיפה שבנפש רק תוציא את האדם מההשקטה

כל שיש לאדם יותר שקט, הוא מתחיל לשמוע תדרים יותר דקים בנפש. וזה בעצם שינוי עצום ומבהיל בחיי האדם, הוא מתחיל לשמוע קולות ותדרים יותר דקים [אנו מתבטאים בביטוי של 'קול', אולם בדקות אלו הם ההרגשות העדינות המדברות שבתוך הנפש], ומתחיל להכיר ולהבין יותר את נפשו. הוא מגיע לדקויות שקודם לכן הוא לא יכל לשמוע אותם לרוב טרדתו.

שבה הוא נמצא. כאשר נמצאים בהשקטה, התנועות הנפשיות הופכות להיות רגועות יותר.

לכן, על מנת להסיר את ההרגשות, כאשר האדם מרגיש הרגשה מסוימת, והוא מודע לאותה הרגשה, כעת מחוויית הנפש של עצמו, הוא חושב ומרגיש [בדקות זו מחשבה-רגשית], "כרגע הנני מניח זאת בצד, לא כעת". זו הסרה של הרגשות ממקום של רוגע. שלא נמצאים בשקט הדברים הללו נראים רחוקים מאד, כיצד ניתן לקחת הרגשה ולהניח אותה בצד,

דרשה מהרב תהליך השקטה בהתבודדות

שלב ראשון - מודעות להרגשות
נבאר את המדרגות היותר תחתונות ששייכות לרוב בני האדם. בשעה שהאדם מרגיש שמתעוררות הרגשות בקרבו, ראשית כל האדם צריך מודעות להרגשות, מודעות להרגשות שהוא מרגיש כעת. וכאן נבאר נקודה יסודית מאד. ככל שלאדם יש יותר שקט, אזי רמת המודעות שלו הולכת וגדלה. משל למה הדבר דומה, כאשר האדם נמצא בשאון העיר ופלוני מדבר עמו הוא בקושי שומע אותו מחמת הרעשים שסביבותיו, ואם יש רעש עוד יותר חזק, כקול המונה של רומי, אזי לא שומעים כלום. גלגל חמה המנסר בקיע גם-כן עושה רעש, רק שלא שומעים אותו מחמת רעש אחר. ככל שיש לאדם יותר שקט, הוא מתחיל לשמוע תדרים יותר דקים בנפש. וזה בעצם שינוי עצום ומבהיל בחיי האדם, הוא מתחיל לשמוע קולות ותדרים יותר דקים [אנו מתבטאים בביטוי של 'קול', אולם בדקות אלו הם ההרגשות העדינות המדברות שבתוך הנפש], ומתחיל להכיר ולהבין יותר את נפשו. הוא מגיע לדקויות שקודם לכן הוא לא יכל לשמוע אותם לרוב טרדתו.

א"כ, השלב הראשון הוא, להיות מודע למה שהאדם מרגיש, ולא להתכחש להרגשותיו, אין מציאות כזו להילחם בהרגשות באופן של רצון שכעת איננו רוצה להרגיש. כאשר האדם יושב בשקט, ההרגשות מתחילות לצוף, אולם בתחילה זה יוצר נקודת קושי, משום שההרגשות צפות מעבר לכמות שהוא רגיל, ויתר על כן, צפות גם הרגשות שהוא כבר חשב שהוא מחה אותם יחד עם מחיית עמלק בקריאת זכור בפעם האחרונה, ובמציאות זה לא כך, ההרגשות הללו עדיין קיימות בנפש, רק שהם מתעוררות כעת

סוף פרק ד' | פנימיות התורה

בכללות צריך להבין שמדרגת היראה ביחס לעסק התורה יש לה שני חלקים:

החלק הראשון בהכנה לעסק התורה הוא זה שהאדם מקבל עליו עול מלכות שמים - יראת עונש, זהו עול תורה של מצוות - לומד על מנת לקיים, ומכח "מדרגת מצוות" הוא מגיע ל"מדרגת תורה". כמו שגר שבא להתגייר מלמדים אותו מקצת מצוות קלות וחמורות על מנת שיקבל כח גירות של יהדות, מעין אותו דבר, מי שבא להתעסק בעסק התורה, צריך שיהיה באופן של ללמוד על מנת לקיים, כל הלומד שלא על מנת לקיים טוב לו שנתהפכה שלייתו על פניו. זהו חלק של יראת העונש בכדי לקיים בנפש את אותה קבלה, שיהיה כח המקיים. ובדקות, זהו כח ה"תורת שמרו", כח הגדר, כח הגבול במעמקי נפשו של אדם.

החלק השני של היראה בכללות ענינו, כפי שנתבאר שהאדם עומד לפניו יתברך שמו, ועמו הוא נושא ונותן, והעסק שלו בתורה זהו אצלו יתברך! וממנו יתברך הוא מקבל את כל שפעו בתורה!!

ככל שהיראה הראשונה קיימת, אז האדם נכנס לדברי תורה. וככל שהיראה השניה קיימת, אז האדם משיג דברי תורה!! כי הוא מתחבר למקור "נותן התורה", לא לתורה לעצמה, אלא "ברוך אתה הוי"ה נותן התורה", הוא מחובר במקורו לנותן התורה.

אם אין לו את אותה יראה, אזי נחסרים לו החלקים הרבים שנתבאר רו לעיל: מדרגת "שער", מדרגת "כלי", מדרגת "קב חומטין", מדרגת "מפתחות", מדרגת "דרתא" ועוד ועוד לשונות חז"ל שכל אחד מהם צריך תלמוד. משא"כ כאשר יש לו את אותה היראה, אז צורת הדבר היא שהוא עומד אצלו יתברך שמו וממנו הוא מקבל תורה.

וכן אמרו על זה הכתוב (בשמות רבה פ"ל): "אתה מוצא אדם שונה מדרש הלכות ואגדות, ואם אין בו יראת חטא אין בידו כלום, משל לאדם כו', יש לי אלף מידות של תבואה, א"ל יש לך אפותיקאות [כלו-מר אוצרות] ליתן אותם בהם כו', שנאמר 'והיה אמונת עיתך'", עיין שם.

בהקבלה ללשון שנאמר לעיל "אין בידו כלום", גם הכא אמרו ז"ל **"אם אין בו יראת חטא - אין בידו כלום!!"**

הנפח"ח העמיד כאן את היסוד, אשר ירחיב עוד להלן בפרק ה' והוא שכפי שיעור היראה כך שיעור ההשגה בדברי תורה. ובלשון פשוטה וברורה - **כפי השיעור שהאדם חש את קירבתו יתברך שמו כך שיעור עור ההשגה שלו בתורה!!** לא שיעור ה"ידיעה", אלא שיעור ה"השגה" שלו בדברי תורה.

וזוהו "אם אין יראה" - "אין חכמה" בשלימות, כי כפי שיעור היראה בקירבתו אליו יתברך שמו, כך שיעור ההשגה בנפש בעומק עיונה של תורה. [סוף פרק ד'] ■ המשך בשבוע הבא - מתוך קובץ שיעורים על ספר נפש החיים שער ד'

פרק ההתבודדות | מרבינו אברהם בן הרמב"ם

קעת יפתח ר"א בן הרמב"ם סוגיא רחבה מאד, כיצד מגיעים לדרגת ההתבודדות הפנימית שעליה דובר. הוא יסביר את החלקים הנצרכים לכך, שלב אחר שלב.

ומדרגה זו תושג על ידי בטול פעולתו של החלק המרגיש מחלקי הנפש, כולו או רבו,

נתבאר לעיל, שמדרגת ההתבודדות הפנימית היא, שהלב יתנתק מהכל ותהיה בתוכו רק את מציאות הבורא ית"ש, כלשונו לעיל "פנוי הלב מכל דבר זולתו יתעלה". לפיכך הדרך להגיע למדרגת ההתבודדות היא לנתק את הלב מכל דבר אחר, ועכשיו הוא יתחיל לבאר כיצד עושים זאת.

השלב הראשון הוא, ע"י **ביטול פעולתו של החלק המרגיש מחלקי הנפש, כולו או רבו,** ביטול כח ההרגשה.

רוב בני האדם הסיבה שהם לא מרגישים היא מחמת שהם במקום חסר חיות, כאבן דומם, בבחינת 'אין בשר המת מרגיש' בזמן שהוא חי, כדברי חז"ל על הנולד לז' ירחים שהוא איננו חי ואיננו מת. כמובן שלא לכך התכוון ר"א בן הרמב"ם באומרו ביטול כח ההרגשה.

א"כ, נבאר את ביטול כח ההרגשה שעליו דיבר ר"א בן הרמב"ם, שהוא המביא את האדם להתבודדות הפנימית. ונציין, שזו סוגיא עמוקה עד למאד, שהרי האדם מטבעו מרגיש, וא"כ כיצד הוא יגיע לביטול כח ההרגשה.

כאשר כח ההרגשה פועל באדם, אזי באופן טבעי הוא מרגיש את מה שנמצא בחוץ, שהרי הנשמה איננה נמצאת בהתגלות, שהיא מרגישה אלוקות. לפיכך, הוא מרגיש את ההרגשות הנמצאות בעולם, כגון שהוא מרגיש חום או קור, שזו הלבשה בחומר. או שהוא מרגיש אהבה או שנאה, שזו הרגשה יותר מופשטת, הרגשה כהרגשה אבל בין כך או בין כך הוא מחובר למה שנמצא כאן בעולם. אם יתבטל רוב כח ההרגשה זה בודאי לא תהיה התבודדות שלימה, ואם זה יהיה כולו [ובעומק זה יהיה רק לעתיד לבוא] זו תהיה התבודדות שלימה.

א"כ, ביטול כח המרגיש שעליו דיבר ר"א בן הרמב"ם עניינו התנתקות ממה שקורה בחוץ, ואם הוא איננו מחובר לחוץ אזי איננו מרגיש מה שקורה בחוץ.

אולם, ההתנתקות ממה שקורה בחוץ נעשית ע"י שקיעת עומק בעולם הפנימי. משל למה הדבר דומה, אדם שקוע מאד בדבר מסוים, או בבעיה מסוימת או בדבר טוב, אזי אפילו אם קורים דברים סביבותיו הוא איננו מרגיש. סיבת הדבר שאיננו מרגיש, מחמת שהוא שקוע בתוך דבר מסוים. ובנמשל, ביטול כח המרגיש שבנפש נעשה ע"י שהאדם שוקע עמוק מאד בתוך עולם פנימי, וע"כ הוא מגיע לניתוק נפשי חזק מאד מהעולם. ■ המשך

בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים על ספר "המספיק לעובדי ה'"

אות ז'

הרי שמי שמעט מתבונן על תהלוכות העולם והתנהלותו, בהסתכלות ראשונית הרי זה בבחינת 'עולם הפוך ראיתי' (פסחים נ.). אולם כאן יש לשאול, מדוע רוב בני אדם אינם חשים את הסתירה שבדבר, שמחד יש השגחה, ומאידך המסיבות הגדולות המתהפכות בעולם מראים הפך ההשגחה ח"ו.

התשובה לכך היא מאד ברורה. אדם שחי חיי אמונה, ומפעמת בקרבו האמונה שהכל מושגח בהשגחה פרטית, כמובן שהוא מתחיל לחיות את הסתירה הברורה, שהרי אם הכל בהשגחה פרטית, אם כן מדוע אדם שמחלל שבת מצליח, כיצד מצליחה דרכו של אדם שעובר עבירה, מדוע דרך רשעים צלחה.

כאשר אדם מתעורר לשאלות הקשות הללו, הרי הוא טורח ליישב את אותה סתירה, ובכך הוא מחזק יותר את אמונתו.

אולם אדם שהאמונה שלו היא 'מקופיא', אמונה חיצונית שאינה מושבת אל הלב, שהאדם אינו מתבונן בה וחי אותה, הרי שהסתירות הללו אינם קשות לו כל כך.

כאן הרמח"ל עוסק במי שהאמונה מפעמת בקרבו - הנשמה, ולכן היא ממשיכה ושואלת:

כל שכן שאין הסברא רואה סוף הענינים להיכן הם מגיעים. מה רוצה האדון ב"ה מבריותיו, ולמה הוא מנהלם, ומה אחרית כל אלה.

הרי אם נתבונן ונחשוב, נבחין שמימות עולם, מבריות אדם הראשון ועד ימינו אלה, היחס בין הצדיקים לרשעים הוא לאין ערוך ולאין מספר, מספר הצדיקים שבכל דור - נער יספרם, לעומת כמות הרשעים העצומה שחיים ומתהלכים להם בעולם.

במשך כל ימות העולם עד עתה, חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע שנה, הקב"ה מקיים את עולמו באופן שרו בו המוחלט רשעים, ומיעוטו הקטן מאד צדיקים. בעיקר אם נביט על היחס באומות העולם, הרי שחסידי אומות העולם הם מעטים מאד, ורובא דרובא הם רשעים גמורים.

כל אדם צריך לשאול את עצמו, הרי יש באוסטרליה, באמריקה ובכל העולם כולו - מיליארדים של אנשים, מהי התכלית של חייהם. הסברא הפשוטה נותנת, שיחיו בעוילם לבם קבוצה קטנה של יהודים, עובדי ה' באמת, וכדברי רבו תינו שהצדיק יחיה והרשע ברשעו ימות, וכך יתנהל כל מהלך הבריאה. אמנם, לנגד עינינו נראה כי הבורא ית"ש מנהיג את העולם באופן שונה לחלוטין.

אכן ישנם בני תורה, שב"ה ספונים בבית המדרש ושקוים עים בלימודם, וכלל אינם חושבים ומתבוננים אודות מה שקורה בעולם. ■ המשך בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים על ספר

"דעת תבונות"

פרק ב' | כח החיבור והצירוף

הבינה בשכל הדברי כאשר מגיע השלב שהקטן מתחיל לדבר, זהו השלב שבו אנו עולים מהמעשה לדיבור - לשכל הדיבורי, ולאחר מכן לשכל העיוני, שהם שני החלקים השייכים בלימוד התורה. במעשה, ישנם מצוות אך אין ד"ת גמורים. רק כשהוא מתחיל לדבר, מתחיל להתגלות השורש של ד"ת. ואז אביו מתחיל לומר איתו את פסוקי התורה, וכח הבינה מתפתח אצלו בשלושת חלקיו.

בתחילה הקטן הוגה דברים, אך בדרך כלל הוא לא הוגה אותם בצורה ברורה ומדוייקת, אלא הוא מוציא הברות שאינם ברורות. וזאת משום שגם ההיגוי בנוי על הרכבה כמו בשלב הקודם. והיות וכח ההרכבה שלו בנפש עדין נמצא בנעלמות, לכן גם כשהוא מתחיל לצרף הגיות ולומר אותם, ההרכבה הינה בלתי מדוייקת. וכך הוא הוגה הברות ומילים בלתי ברורות ומובנות, כי תפיסתו היא של הויה אחת. וגם כאשר מתחיל להתפתח כח של הרכבה. עדין הוא אינו מדוייק.

מעשה בראשית ומעשה מרכבה בשורשי הכוחות זה נקרא "מעשה בראשית", ו"מעשה מרכבה". התפיסה שנקראת "מעשה בראשית" (והיא הנקראת גם חכמה כמש"כ התרגום בראשית - "בחכמתא") ענינה הוא: העמדת כל כח וכח לעצמו. והתפיסה שנקראת "מעשה מרכבה" (-בינה) ענינה הוא: הרכבת הכוחות. מרכבה והרכבה שורשם ר.כ.ב. (יחידות עשרות ומאות של שתיים) - הרכבת שתי כוחות.

(כמובן ישנה הרכבה בעולם התחתון, ויש את ההרכבה שבעולם העליון, עד למעשה המרכבה בשורשו העליון וארבעת רגלי המרכבה אברהם יצחק יעקב ודוד נושאי המרכבה).

מעשה בראשית ומעשה מרכבה במעשה ודיבור. בשלב הקודם, כשהתחילו כוחות המחשבה להתפתח בשכל המעשי, בתחילה היה זה ה"מעשה בראשית" כאשר נתנו לו חפצים ככדור כפית וכדו' לשחק ולמשש אותם בידי. זהו ערך של מעשה בראשית שמזהה ומכיר כל כח וכח לעצמו. ולאחר מכן, כשהרכיב את החלקים וצר צורות, התחדש אצלו ה"מעשה מרכבה" שבשכל המעשי.

ובשלב הזה, כשהתקדם ועלה לשכל המדבר, בתחילה הוא שומע מילים אך הוא הוגה אותם כהברות בלתי ברורות וללא חילוקי אותיות, אלא כקול אחד פשוט וכמקשה אחת. וזאת משום שבתחילה אין לו עדיין כח של בינה המחלק ומצרף אלא רק חכמה. ולכן כשאביו ואמו והסובבים אותו מדברים, הוא שומע את דבריהם כקול אחד פשוט - בבחי' מעשה בראשית. לאחר מכן לאט לאט כח הבינה מתפתח אצלו והוא קולט את ההברות כהרכבה, וגם דיבורו נעשה ברור יותר ומורכב - בבחי' מעשה מרכבה.

אך נדגיש ונאמר שוב, היות וזו נקודה יסודית מאוד. שבתחילת ימיו של האדם הוא בעצם שומע מה ששומע כקול אחד ומקשה אחת. הוא שומע חכמה, ולא שומע הרכבות דברים. ולכן זו גם הצורה שהוא מתחיל להוציא זאת מהכח לפועל בדיבורו. הוא מוציא הברות מעורבות מחוברות יחד כמקשה אחת שאין בה הרכבה. ועל אף שכמובן שיש כאן צד מסויים של הרכבה, וההברות הללו אינם ממש קול אחד פשוט, (ובדקות יותר כל דבר בבריאה הוא מורכב). אבל בהיות והבינה - ההרכבה עדין לא מפותחת, זה יוצא כמו מילה שהיא מקשה אחת. וככל שהוא הולך וגדל, כח הבינה - ההרכבה שבנפש הולך ומתחדד.

■ המשך בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים "דע את תורתך דרכי הלימוד"

אב - גלות בניו

ברכות ג ע"א - "בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא שמו הגדול מבורך, הקב"ה מנענע ראשו ואומר, אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך, מה לו לאב שהגלה את בניו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם".

צרוף אב, אם, בן, גימ' צו, לשון צוותא, חיבור. בחינת "לא נברא אלא לצות הזה", שאזי שכינה שורה שם. וכאשר נעשה נתק, אזי נאמר "מה לו לאב שהגלה את בניו". שאב ענינו א-ב, ר"ת אב-בן, כנ"ל צירוף הבן לאב, ב' לא'. וגלות שורש ג-ל נתפשט לאות ג'. וכאשר זה מצב של התיקון זהו לשון גילוי, גאולה, גאל, גל-א, שנתגלה עומק החיבור בין א-ב, בין אב-בן. וכאשר נעשה מצב הקלקול אזי נעשה גלות שמפרידה בין האב לבן.

ובעומק כמו שיש גלות ממקום למקום, כן יש גלות מזמן לזמן, ומנפש לנפש, בחינת עולם, שנה, נפש, כנודע מס". וגלות מזמן לזמן מצינו בכמה אופנים, כגון חנוכה, חנוכת המזבח שגלה, כמ"ש רבותינו שגלה מזמנו. וכן מכסלו לניסן מועדי תשרי שהיו ראויים להיות בחודשי הקיץ תמוז אב אלול, כמ"ש רבותינו. וכן יש גלות בנפש הן בנפש הפרטית שנחלקת לכמה חלקים, וכל חלק נתלבש בזמן ובגוף שונה, והן שנפש גולה מרעותה, בחינת "מה לו לאב שהגלה את בניו".

כי כאשר הדבר בצורתו המתוקנת אזי מורא וכבוד האב מצרף את הבן לאב, והשולחן ("גלו מעל שולחן אביהם") מצרף האב לבן. כי שלחן לשון שליחות, שנעשה המשכת האב בבן, "יורש כרעיה דאבוה". ורמז לדבר משך ר"ת מורא, שלחן, כבוד. ומהות המורא הכרת התחתון בעליונות העליון. וכבוד הוא התגלות העליון לתחתון, והשורש לכל המשכת העליון לתחתון הוא ע"י כבוד (ובאב נעשה הכבוד לבוש לנפש בנו כמ"ש לעיל). ומשם שורש שלחן שמשפיע האב לבנו. וכשמת נמשך שפע זה (דרך הלבוש הנ"ל) וע"כ יורשו. ובדקות המורא מעלה את התחתון לעליון, ב"טול, יראה. ובירושה זהו "תפוסת הבית", עליה למקום האב, שכולם נכנסים לרשות אב. לעומת כך, השלחן מוריד מלעילא לתתא, המשכה. וזה ירושה, שנשתלשל מן עליון לתחתון. והממוצע בין תנועה של מתתא לעילא, לתנועה של מלעילא לתתא הוא כבוד, שמחד נכללים בכבוד העליון ומאידך יורד הכבוד לתתא.

מן הנלמד בכלל מתוך שיעורו של מורנו ורבינו הרב איתמר שורץ שליט"א

שיעור כללי בסוגיית קרן בגדר יוחלט השור דרע"ק

תמצית - נזקי קרן (יג) - שו"ע סי' ת"ז סעי' א' - בגדר יוחלט השור דרע"ק

א. שיטת ר"ע שיוחלט השור, והם בגדר שותפים. ויש כמה נקודות לדון בדבריו: א' לטובת מי השותפות. ב' גדרי השותפות. ג' זמן השותפות, [ובעומק הדבר תלוי בגדרי השותפות]. ד' הדינים היוצאים מזה כגון מכירה, הקדש, שחטו וכו', וכן בכיחש או השביח (דף לד.), ובנגח אח"כ עוד שוורים אחרים (דף לו.).

ב. לגבי הנידון אם הוא טובת מזיק או ניזק, הבאנו בשיעור הקודם: א' מדברי ר"ח דהוי לטובת ניזק. ב' לפי הגר"ח נתבאר שאין זה לטובתו של זה ולא של זה, אלא יסוד הדבר שהחייב על השור עצמו והשותפות בשור היא גורם החיוב. ג' וכעת נשלים, בדברי המאירי מבואר דהוי קולא למזיק שלא יגבו אלא מגופו.

ג. ובנידון זמן השותפות, בכללות מצינו ג' זמנים: א' מזמן הנגיחה. ב' מזמן העמדה בדין מכאן ולהבא. ג' מזמן העמב"ד למפרע. **ולדברי המאירי** שכתב שכיון שהקילו לגבות מגופו החמירו שיחול מיד, אין הכרח דחל מיד דאפשר שהחמירו רק שיחול משעת העמב"ד למפרע אבל לא מיד בשעת הנגיחה.

ויש לדון מה הצד שלא יחול בשעת נגיחה, וכמה צדדים נתבארו: א' למאי דקיי"ל דפ"ג קנסא, וקנס לא חל אלא בב"ד. ב' כיון שיכול המזיק להודות ולהפטר (וי"ל דזה גופא הטעם למה קנס הוא רק מכאן ולהבא מכח שיכול להודות וליפטר. אך אפשר שזה טעם נפרד מהטעם הראשון). ג' לדעת שמעון התימני (בדף צא.). שצריך אומדנא לנזיקין, א"כ כל זמן שצריך אומד א"א לחייב, ולרע"ק החולק שם וס"ל דא"צ אומד א"ש שיוכל לחול מיד. ד' מפני שצריך לשום בב"ד את הניזק כמה ניזוק. ה' צריך שומא למזיק כמה שוה.

ד. ולפי הסוברים שמיד בנגיחה חל החיוב, צריך לתרץ לשיטתם את כל הצדדים הנ"ל. **ולטעם שמצד** קנס כתב המאירי: א' גזה"כ. ב' לא מחוסר גובינא. ג' הוי תשלום להשלים את הקרן. ד' כיון שהקילו לגבות מגופו לכן החמירו שיחול מיד. **ומצד אפשרות ההודאה** כתבו תוס' דמ"מ כל שעדיין לא הודה נחשב חיוב ולא מעכב את חלות החיוב, וכן כתב המאירי. **ומצד אומדנא** דשמעון התימני, הרי לרע"ק אין דין של שומא ויכול לחול מיד. **ומצד חיסרון השומא** של המזיק והניזק י"ל ג"כ דאי ידיעת השומא לא מעכבת את חלות החיוב, וכדלהלן.

ה. הנה רי"ש אמר יושם השור **בב"ד**, ור"ע אמר יוחלט השור ולא הזכיר **בב"ד**, וצ"ב מדוע.

ונראה דהנה הגמ' אומרת דמתניתין דייקא כרע"ק, ולכא"ו היינו מדתני שנוטל את השור. אבל בר"י מלוניל ביאר שהוא: מדתני **נוטל** בלא רשות בב"ד (ולפי ריב"א מוכרחים לפרש כן, שהרי גם לר' ישמעאל נוטל את השור וא"א לסלקו), וצ"ב הרי נידון רי"ש ורע"ק אינו אם צריך רשות בב"ד, אלא נידונם הוא אם יוחלט או יושם. והנה בפסקי רי"ד כתב ג"כ שהדיוק מהמשמעות שנוטל **לאלתר** בלא בב"ד, והוסיף לבאר, דאף שודאי צריך בב"ד לברר סך החיוב, אבל הם לא נצרכים כדי לזכותו ולקחתו מכיון שכבר הוחלט השור. ■ מתוך קובץ שיעורים כלליים על חו"מ. אם אתם מעוניינים להמשיך את המדור אנא יידע אותנו על ידי דוא"ל:

ויקהל | א-ש

לא תבערו אש, א-אחד ש-ש-ש-ש. מאחד נעשה שלש. ושורש הדבר כמ"ש חז"ל (ספר יצירה פ"ג) שיסוד ראשון שנברא רוח, וממנו נאצל מים, וממנו אש, והרי רוח - ראשון, מים - שני, אש - שלישי. ועל אף היות האש נאצל מן המים, מ"מ שורשו הרוח וזהו אש, א-אז, וממנו נעשה אש בשורש. ובביאור יותר רוח כח התנועה, ותנועה למטה, מתגלה בעיקר במים, מים מרוח, עוזבים מקום גבוה ויורדים למקום נמוך. ותנועה למעלה מתגלה בעיקר באש, מטבעה לעלות, ושורש כח עלייתה, מכח הרוח. ובהתגלות מכח הכלוי, וכאשר האש כובה, נכללת ברוח, וזה איפא תיקונה, התבטלותה ברוח. והוא בחינת אש"ל אכילה, שתיה, לוי, או לינה. כי נודע שחלקי הטוב נפלו למקום השפל. הגנוז בחומר שבאוכל וכאשר האדם אוכל ושותה מעלה חלקים אלו, והוא בחינת אש, שבאכילתו מכלה את המאכל, וע"כ נקרא אוכל, מלשון אוכל, כולה, כילוי. וע"ש כן נקרא אישון, אש-יון. מקום שממנו האדם רואה, בת עין, ובכח הראיה לכלות, כמ"ש נתן בו עיניו ועשאהו גל של עצמות. ואזי שואג אש-ג, על כילויו. והנה מנו חז"ל ד' שמות לאדם, אדם, איש, גבר, אנוש. איש אש-י. אנוש, אש-נו. ושפל כולם אנוש. והיינו שיש באדם בחינת אש תחתונה, אנוש, וכאשר נמצא במדרגה זו, מדרגתו קרובה לאש של גיהנם, הנקרא שאול, אש-לו. וקרוב למדרגת שמו של גיהנם צלמות, וכמ"ש המהר"ל, צל-מות, לשון העדר. והוא בחינת שאול [ויאמר עד אשר אם שאו ערים מאין יושב וכתים מאין אדם והאדמה תשאקה ימיהו וי' א], אש-ו. ואזי האדם במדרגת רשעים כים נגרש השקט לא יוכל, והוא מדרגת שאון, אש-ון, לשון רעש, כים נגרש, השקט לא יוכל. וכל זאת מחמת שהרשעים לבם בריא להם כאולם, בחינת שאון, שליו, ובוטח. ואזי בכך נעשה בחינת אשם, אש-ם. אשמתו בראשו, ועובר עבירה בשאט נפש, אש-ט. ועי"כ נופל ממדרגת ראש, אש-ר, אש-רע. רעוע, פרוד, בחינת שוא, אש-ן, שנים. ודבק בקו השמאל, אש-מל, ואזי חל בו מדרגת יאוש אש-יו, היפך אש נעשה אנוש ע"י יאוש, כנ"ל. ואזי הויתו נעשה בחינת שאר, אש-ר. לשון שיור, שיריים, וזו האש שכילתה את אבשלום, אש-בלום. והדבק במדרגה זו, בהעדר, דבק בבחינת אמש, עבר שהיה ואיננו, אמש, אש-מ. ושורש הדבר בקלקול חטא אדה"ר מאכילת עץ הדעת, שלחד מ"ד ענבים סחטה לו, אשכול, אש-כול. ואש זו קלקלה וכילתה את כל הבריאה. ואזי חל על כל הבריאה מדרגת שואה. אש-וה. וכאשר אש זו של שמאל, כנ"ל גוברת, אזי מכלה אף ימין והוא בחינת ישמעאל, אש-ימעל. ולעומת זאת אש עליונה מתגלה בשם איש, אשה, שבאדם אש-יה. היפך שואה אש-וה, כנ"ל, י"ה שלמעלה מ-ו"ה של שם הויה, שם עולם של אחדות, תרי רעין דלא מתפרשין, היפך שוא, כנ"ל.

ובכללות זהו קומת ישראל, אש-ירל, אש שעולה לראש, ראש-לי, דתיקון, בחינת נשא, אש-ן. בחינת נשיא, אש-ין. והוא מקום האושר אש-ור. וכן אשרי, ואזי גוף המים עולים לעילא, בחינת שאב, אש-ב, ושאתם מים בששון, אשר היה חיבור של מים עם אבוקות בשמחת בית השואבה, בחינת שדיאור, אש-דיר. והוא בחינת שמואל, אש-מול, משה ואהרן בכהניו, ימין ושמאל, ושמואל בקוראי שמו, מאחד ימין ושמאל, ששקול כמשה ואהרן יחדיו.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבישג, אבישי, אבשלום, אשר, אושר, אחשדרפנים, אחשורוש, איש, אשה, אישון, אלגביש, אלישבע, אלישמע, אמש, אנוש, אשדוד, אשור, אשכול, אשל, אשם, אשמורת, אשרי, אשתאול, בלשאצר, ישראל, ראש, שאון, שאג, שאט, שאל, שוא, שואה, שמאל, שוא, דשא, נשא, קישואים, שאב, ישמעאל, נשיא, יאשיהו, אשקלון, שאול, שמואל, נשאר, שאר, שאנו, שבואל, שדיאור. ■ נכתב

על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

אב - אברהם

ברכות יג ע"א - "אברם הוא אברהם, בתחלה נעשה אב לארם, ולבסוף נעשה אב לכל העולם כולו". פרש"י לארם לאנשי מדינתו שמארץ ארם היה, וכו'. אב לכל העולם, אב המון גוים". וכן בשבת (קה ע"א) אמרו "אב נתתיך לאומות".

וביאורו, שמתחלה היה אב לאנשי מדינתו, כלומר שנעשה להם לראש, מעין אב בית דין. אולם אח"כ כשנתעלה, נתגלה בו אמרם "בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם, באברהם נברא העולם". שורש לכל הבריאה בחינת אב - איבו, ב"איבי הנחל". ראשית ימות עולם.

ויתר על כן, אברהם גילה את הקב"ה בבחינת "אבינו אב הרחמן" בעולם. ושם היותו אב נעשה כלי לגילוי של שם אב של קב"ה. וגילוי זה הוא ביחס להיותו אב לישראל.

והרי ג' מדרגות באברהם:

- א. אב לארם.
- ב. אב לכל העולם.
- ג. אב לישראל.

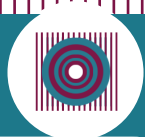
ובעומק יותר אברהם נקרא אב לכל העולם, לא רק לבני עולם, אלא אב לכל הנבראים כולם, דומם, צומח, חי, מדבר. בהבראם, באברהם נברא העולם, והוא אב לכל מי שנברא. ותכלית אבהות זו, שיתגלה הקב"ה בתואר אב שבו בכל הנבראים. בחינת בראשית, אב - תשרי, התחלת הכל, שיתגלה ה' האלקים בקרבם.

ויתר על כן, מתגלה באברהם שהוא אב לאבות, ליצחק, ויעקב. ועומק תואר אב לאבות, כי אותיות אבות הוא אב-ות ו-ו המשכה עד תי"ו. וזהו מ"ש באברהם "בך חו-תמים", מגן אברהם. שהאב מתגלה בראשית, במציעתא, ובסיפא. ראש, תוך, סוף.

ועמקם של דברים, שעתה יש ג' אבות, ודוד ביקש להיות כאב רביעי שיאמרו אלוקי דוד כשם שאומרים באבות ולא זכה השתא. והוא בחינת אבד אב-ד, שנאבד כנ"ל. שהוא בחינת סוף, "אבן מאסו הבונים", אבן אב-ן, סוף פית. וכאשר יאמר "בך חותמים", מגן אברהם, יתגלה בחינת אב בדוד. וזהו אבן שמאסו הבונים הייתה לראש פינה, כלומר שעלתה למדרגת ראש, אב. ואזי יתגלה שכשם שיש ד' אמהות כן יש ד' אבות. ואזי כאשר ישו אבות ואמהות, שיהא ד' אבות וד' אמהות, אזי יתגלה שכשם שאברהם אב לאבות כן הוא שורש ואב לאמהות. וזה רמוז בשמו של אברהם שיש בו אותיות אב, ואותיות אם. אב - הר, אבות נקראו הרים - אשא אל ההרים עיני,

וכן אותיות אם. ■ נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

כח האכילה בפה. ואמרו (שבת י' ע"א) שישית מאכל ת"ח, מכאן ואילך כזורק אבן לחמת.

עינים - שבירה שבירה נקרא עולם התהו - תהום. וכתוב (שמות טו, ה) תהמת יכסימו, ירדו במצולות כמו אבן. שהרי אבן בחינת מלכות. והשבירה היא במלכות הכוללת, שם ב"ן, ובמלכות בפרטות בכל מדרגה, שבירת מלכין קדמאין. וזהו מיתת סקילה, כמ"ש (ויקרא כ, ב) ירגמהו באבן. ומשם יונק כחו היצה"ר. ואמרו (סוכה נב ע"א) יחזקאל קראו (ליצה"ר) אבן. ועוד. הקלקול בעינים, שם ב"ן. אבן, א-בן. והתיקון במצח שם מ"ה. וכאשר שולט הקלקול גם במצח האבן פוגעת במצח. ועיין להלן 'נצח'.

ועוד. כתיב (זכריה ג, ט), כי הנה האבן אשר נתתי לפני יהושע, על אבן אחת שבעה עינים. **עתיק** איתא (עירובין יט ע"ב) רשב"א אומר, היתה שם אבן מרובעת, רואין כל שאילו תחלק ויש בה אמה לכאן ואמה לכאן נידון משום דיומד. דיומד לשון דו שנים, לשני צדדים. והוא בחינת עתיק שיש לו פנים משני צדדים. ועוד. אמרו (סנהדרין סד ע"א) הזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתו אע"ג דמכיון למירגמיה, וכו'. אחד הנוטלה ואחד הנותנה, כל חדא וחדא רווחא לחבירתה שביק. וזהו עתיק, מעתיק דבר ממקום למקום ועי"כ מצרף את מה שהעתיק למקום שאליו הועתק, בונה. ועושה מקום חלל, רווחא לחבירתה שביק.

אריך אריך לשון אורך, לשון אור-ך. עצם מאיר. והוא מש"כ (יחזקאל י, א) ואראה והנה על הרקיע אשר על ראש הכרבים כאבן ספיר. מעל הראש נמצא כתר, מקביל לפרצוף אריך. ספיר הארה. והיפוכו מש"כ (איוב כח, ד) קץ שם לחשך, ולכל תכלית הוא חוקר, אבן אפל וצלמות. אבן ר"ת באורך נראה אור, קהלת יעקב. ועוד אמרו (יומא נג ע"ב) משניטל ארון, אבן היתה שם. ארון, אור-ך. ובמקום כך היה אבן מאירה, ספיר. ואמרו (מגילה יב ע"א) ושמאל אמר, אבן טובה יש בכרכי הים ודרה שמה, הושיבה באמצע סעודה ומאירה להם בצהרים. וכן צהר תעשה לתיבה, לחד מ"ד אבן טובה. **אבא** איתא (מנחות כט ע"א) אבן היתה לפני מנורה, ובה שלשה מעלות שעליה הכהן עומד ומטיב את הנרות.

ועיקר הדבר ע"י אהרון, כמ"ש חז"ל (במד"ר טו), שלך גדול משלם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות. ואהרן בחינת אבא ללא הלבשת אמא, כנודע. ועליו נאמר, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו וגו'. וח"ו בקלקול אמרו (חולין קלג ע"א) א"ר זירא אמר רב, כל השונה לתלמיד שאינו הגון, כזורק אבן למרקוליס, שנאמר כצורר אבן במרגמה, כן נותן לכסיל כבוד. והרי שהאבן נמשל לכבוד. וכן אמרו (שם פט ע"א) ואבן ספיר דומה לכסא הכבוד. ובתיקון הוא כבוד חכמים ינחלו. ולכך כתיב (במדבר יב, י) ויאמרו כל העדה לרגום אתם באבנים, וכבוד ה' נראה באהל מועד וגו'. כלומר נגלה שורש האבנים, כבוד, ועי"ז ניצל.

אמא כתיב (תהלים קיח, כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. יש אופן שנמצאת נוק' בבריאה, יש אופן ביסוד דז"א, יש אופן בהוד, יש אופן בחזה, יש אופן בכל ו"ק דיליה, ויש אופן שעולה לראשו. ויתר על כן עולה לאמא. ושם היא אשת חיל עטרת בעלה ממש. ועוד. אמרו (שבת פו ע"ב) ת"ר יוצאין באבן תקומה בשבת וכו' שמא תפיל, אמא עבודה.

ועוד. כתיב (שמות א, טז) בילדכן את העבריות וראיתם על האבנים. מקום לידה מתקשה כאבן. ועיין עץ חיים (שער המוחין פ"ג) שזהו ירכין, סוד נצח והוד, דאמא.

ז"א כתיב (בראשית כח, יא) ויקח מאבני המקום, וישם מראשתיו. ואמרו חז"ל, י"ב אבנים כנגד י"ב שבטים. בחינת ז"א, ו"ק, י"ב גבולי אלכסון, שמתגלים במלכות, י"ב רועי בקר, ועולים ליסוד ולז"א, ולראשותיו של ז"א, וישם מראשתיו (עיין ערך אביב, מהות י"ב).

והיא נקראת (בראשית מט, כב) אבן ישראל. וכתוב (שמות כח, י) ששה משמותם על האבן האחת, ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית. **נוק'** נוק' אשתי, נקראת ביתי, בית (כמ"ש שבת קיח ע"ב). וכתוב (בראשית כח, כד) והאבן אשר שמתה מצבה יהיה בית אלקים. שהוא שורש לכל הבתים שבעולם. ושם שורה השכינה, נוק'. ועוד כתיב (שמואל א-ב, א)

אור א"ס אבן דרזקין לה עד אין סוף. עיין זוה"ק (בראשית כד ע"א) ההיא אבן דאיהי י' דיעקב דאתמר בה משם רועה אבן ישראל, לא יפסיק. וצריך לסלקא לה עד אין סוף. צורת אבן יו"ד. ע"ס הגנוזות במאציל. ובפרטות לה הבריאה נבראה במלכות א"ס. והוא בחינת אבן. ועיין תיקונים (תיקון יט, מ"א ע"ב) האי אבנא כלילא מחמש, עד דסליק לה עד אין סוף (וע"ז עזרה חדש תיקונים פ' ע"ב).

צמצום אור א"ס משם נמשך מימי האור העליון, כלשון העץ חיים בתחילתו. והוא בחינת באר ששואבים ממנה, והכח השואב הוא הקו. אולם הצמצום מצמצם שיהא שפע במקצת, והוא בחינת אבן ע"פ הבאר, שלא ישאבו. וכמ"ש (בראשית כט, ג) מן הבאר ההיא ישקו העדרים, והאבן גדולה ע"פ הבאר. ועוד כתיב (שמות כד, יב) לחת האבן. והיו חלולים כמ"ש (שם לח, ז) נבוב לחת, ואמרו ב"ב (י"ב ע"ב), ומתרגמינן חליל לוחין. וכל מקום הבריאה הוא בחינת נבוב לוחות, אבן חלולה, נבראה בחללה של מלכות, אבן ונשתלשל לרע נעשה ע"ז, כמ"ש (דברים ד, כח) אלהים, וגו' עץ ואבן. ועוד אמרו (סוטה מז ע"א) אבן שואבת תלה לו לחטאת ירבעם והעמידן בין שמים לארץ. עומד בחלל. תולדת הצמצום חלל.

קו כתיב (שמות כח, יז) ומלאת בו מלאת אבן. הקו מילוי החלל שהוא אבן חלולה כנ"ל. וכבר נתבאר בערך אבד, שהקו הוה השבת אבידה, שמשיב האור לחלל. ואמרו (ב"מ כ"ח ע"ב) ת"ר, אבן טוען היתה בירושלים, כל מי שאבדה לו אבדה נפנה לשם. אבן, אב-בן. כמ"ש חז"ל. וע"ז כתיב, והשיב לב בנים על אבות וגו'. ועוד. קו, היפך צמצום. ולפיכך כל הרחבה שורשה בקו. ואמרו (שבועות יד ע"א) מוספין על העיר (ירושלים) וכו', ובשיר. ואמרו (שם טו ע"ב) ת"ר, שיר של תודה וכו' ועל כל אבן גדולה שבירושלים. שע"כ נעשה הרחבה של ירושלים. כי חומתיה אבנים סוד צמצום, והרחבתה, קו, הרחבת האבנים.

עיגולים כתיב (בראשית כט, ג) וגללו את האבן שעל פי הבאר. גלגלו, לשון גלגל, עיגול. כי דבר עגול מתגלגל. וכן כתיב (שם לא, מו) ויקחו אבנים ויעשו גל, שורש של עיגול. ועוד אמרו (ברכות נד ע"א) ואבן שבקש לזרוק עוג מלך הבשן על ישראל. ונקרא עוג לשון עוגה כמ"ש חז"ל, ולשון עג עיגול, ומצד כך בקש לזרוק מעצם מהותו אבן עגולה. ועיין עירובין (יט ע"ב) - היתה שם אבן עגולה. ועוד איתא (בספר יהושע, ובואר בסוטה לד ע"א) אמר להן יהושע הרימו לכם איש אבן אחת על שכמו. אבן על שכם מקביל למקום גולגלת, שצורתה עגולה, וכן האבן.

יושר כתיב (שמות כח, יז) ארבעה טורים אבן. טור, צורת יושר. **שערות** כתיב (שופטים כ, טז) קלע באבן על השערה ולא יחטא. שערות לשון שער, כניסה, לא"ק. ואמרו (סוטה י' ע"ב) וכאבשלום וגו' ובגלחו ראשו וגו' ושקל את שער ראשו במאתים שקלים באבן המלך. תנא, אבן שאנשי טבריא ואנשי ציפורי שוקלים בה. ועוד אמרו (שבת קיח ע"ב), יהא חלקי ממכניסי שבת בטבריא, שמכניסים מוקדם. וממוציאי שבת בצפורי, שמוציאין מאוחר. וא"כ זה בחינת נכנס ויוצא, טבריא נכנס, ציפורי יוצא. וזה בחינת שערות אור חוזר, נכנס ויוצא.

אזן כתיב (יהושע כד, כז) הנה האבן הזאת תהיה בנו לעדה, כי היא שמעה אל כל אמרי ה' וגו'. בחינת אזנים לכותל.

חוטם נקרא אף, שבו חרון אף, כעס. וכתוב (ירמי' ג, ט) ותנאף את האבן. כל ניאוף נקרא כן מלשון כעס, חרון אף (עיין חולין סג ע"א האנפה, וברש"י שם). לשון מריבה ותגרה. וכשיש כעס נעשה חורבן הבית, חורבן בנין של אבנים שנפרדים זה מזה.

פה כתיב (חבקוק ב, יא) כי אבן מקיר תזעק, וכפיס מעץ יעננה. וכן (שם יט) לאבן דומם הוא יורה (עיין סנהדרין ז ע"ב). כח השמעת קול או יתר על כן גילוי פה שבאבן. ועיין תענית (יא ע"א) אבני ביתו של אדם מעידים בו, שנאמר כי אבן מקיר תזעק. ועוד, פה, עולם העקודים, לשון עקוד ומחובר, י' אורות בכלי אחד. ומכח כך משתלשל לתתא קשר. וזש"כ (משלי כו, ח) כצורר אבן במרגמה. צורר, מקושר, ששורשו עקודים, פה ומצד הקלקול, נעשה בפגם הדיבור שבפה נגיעים, נגיעי בתים, דין של אבן המנוגעת. וכתוב (זכריה ה, ח) וישלך את אבן העופרת אל פיה. עופרת, עופר, פה-רע. ועוד,

נצח כתיב (שמואל-א ז, מט) ויקח משם אבן ויקלע, ויך את הפלשתי א מצחו ותטבע האבן במצחו. כי שורש הקלקול בעינים. ושורש התיקון, במצח, מ"ה החדש. ומכח הארת מצח נעשה נצח. ואזי מכניע דוד מצח של גלית. ותטבע האבן במצחו. ועוד, אבני צדק, תרי סמכין דקשוט, נו"ה (תיקונים, תיקון כא, נח ע"ב).

הוד כתיב (מלכים-א ו, יח) וארז אל הבית פנימה וגו'. הכל ארז, אין אבן נראה. כלומר בטל לזולתו ואינו נגלה. כי ממדת הוד מתגלה הוד והדר, ומה שאינו הוד והדר, הוד יוצר תנועת ביטול, הודיה, מודה להוד והדר. וכיון שחל באבן הוד, ביטול נכלל בהוד והדר, ולכך אינו נראה.

ועוד כתיב (ישעי' ת, יד) ולאבן נגף, מכשול. בחינת בור שההולך ברגליו נכשל בו. ושורש כשלונו ברגל שמאל, הוד - דוה. וכן כתיב (תהלים צא, יב) פן תגף באבן רגליך. ומצד התיקון כתיב (שם סב, י) סלו סלו המסלה, סקלו מאבן. ועוד אמרו (קדושים' כ' ע"ב) אימא לידחי אבן אחר הנופל, ת"ל, וכו', תיקון. ועוד איתא (מגילה כב ע"ב) ואבן מסכית לא תתנו בארצכם להשתחוות עליה, עליה אי אתה מתשחוה בארצכם, אבל אתה משתחוה על אבנים של ביהמ"ק. בחינת הוד, ביטול דקדושה. פישוט ידים ורגלים.

יסוד אבן השתיה, נקודת ציון, יסוד דנוק'. נקרא ציון, מלשון ציון וסימן. ואמרו (ירושלי שקלים ג, א) לגבי ציון של מת - מיכן שמציינים על גבי אבן קבועה. ועוד אמרו (יומא נד ע"ב) ר' יצחק אמר, אבן ירה הקב"ה בים, ממנו נשתת העולם, שנאמר, על מה אדניה הוטבעו, או מי ירה אבן פנתה. והוא נקודת ציון, כנודע.

מלכות כתיב (שמואל-ב יד, כו) ושקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך. ואמרו (פסחים קיט ע"א) אמר דוד (המלך) אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה (עיי' עץ חיים שער ז"א, פ"ב, והמלכות נקרא אבן).

ועוד אמרו (ע"ז מד ע"א) דכתיב ויקח את עטרת מלכם מעל ראשו ומשקלה ככר זהב. היכי מצי מנח לה (על דוד) וכו', ר' יוסי ברבי חנינא אמר, אבן שואבת היתה בה דהוה דרא לה. וא"כ בראשו של דוד היה אבן זו. והוא בחינת רוח אפינו משיח ה' וגו'. כי אבן זו עומדת ברוח, ומעמדת אחרים. ועוד, כתיב (דברים ח, ט) ארץ אשר אבניה ברזל. ברזל בחינת מלכות. עיי' ספר הליקוט (תהלים, ד"ה עוברי בעמק הבכא).

ברזל ר"ת, בלהה רחל, זלפה לאה, נוק' (לקוטי תורה ואתחנן ד"ה ויוצא). ונקראת אבן חן, במלכות. וכן אבן בוחן שבוחנת לצדיקים. מאורי אור. **נפש:** כתיב (משלי כז, ג) כבד אבן. הנפש שיתופא דגופא ומצטרפת לגוף, שמצד עצמו אבן דוממת וכבדה. כמ"ש (ברכות יט ע"א) א"ר יצחק, כל המספר אחר המת, כאילו מספר אחר האבן. ועוד אמרו (שבת קלא ע"א) בן שמונה הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו. וכן אמרו (סנהדרין יד ע"א) הריני מוטל לפניכם כאבן שאין לה הפוכים. וכן אמרו (שם צא ע"א) גוף אומר נשמה חטאת, שמיום שפירשה ממני הריני מוטל כאבן דומם בקבר. אבן ר"ת נפשי איתך בלילה. קהלת יעקב.

רוח: אמרו (שבת ע"ה ע"ב) המסתת את האבן בשבת חייב משום מכה בפטיש. מסתת נותן לה צורה (עיי' רש"י ותוס' שם). והוא בחינת רוח, ו"ק, יצירה לשון צורה. ועוד אמרו (שם פא ע"א) צרור או אבן כדי לזרוק בעוף. עוף פורח באויר רוח. וזריקת אבן הוא תנועת רוח בכח, כי יש בו כובד. ומצד הקלקול אמרו (סנהדרין ס' ע"ב) הזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתה. ועוד, אבן שואבת באויר, כנ"ל.

נשמה: קהלת יעקב ערך אבן. ר"ת נשמה ברוחא אתשקר, וכן נטירו בעלמא אשתכח. כי האבנים מהוות מחיצה של שמירה כנשמה המשמרת, כבינה הנותנת מלבוש חשמל המשמר. ועוד, אמרו (ב"ב קמה ע"ב) מסיע אבנים אלו בעלי משנה. משנה אותיות נשמה כידוע מאוד.

חיה: תחילת נביעה בצורה של טיפה, צורת אבן. מאורי אור. **יחידה:** איתן שבנפש, חוזק ותוקף, בחינת סלע. ואמרו (עירובין נד ע"א) וא"ר, מ"ד, לוחות אבן, אם אדם משים עצמו לחייו כאבן זו שאינה נמחית, תלמודו מתקיים. ועוד, אמרו (ע"ז נג ע"ב) אמר ר' יוחנן, בימוס (אבן) אחת. מזבח, אבנים הרבה. ובחינת יחידה - אחת. וז"ש (חולין צא ע"ב) ויקח את האבן, אמר ר' יצחק, מלמד שנתקבצו כל אותן אבנים וכו' וכולן נבלעו באחד. מכח יחידה נבלעו. ■ נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה] **להארות, הערות, והוס'** **פות:** rav@bilvavi.net

האבן העזר. בחינת עזר כנגדו, נוק', וכמ"ש שם (ז, יב) ויקרא את שמה אבן העזר, ויאמר עד הנה עזרנו ה'. עיי' זוהר (בראשית כו ע"ב) אבני שיש טהור הוא סוד מ"ד ומ"נ. ועיי' מאורי אור שאבנים המופלמות הם מ"נ, גבורה שבמלכות.

כתר כתיב או"א נמצאים בגרון, שהוא מקום בינה דאריך (עיי' עץ חיים שער הולדת או"א וזון פ"א). ואמרו (ב"ב טז ע"ב) רשב"י אומר, אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא. רפואה זו בבחינת תעלה ארוכה, לשון אריך מקביל לכתר. ומקום האורך מתגלה בצואר, גרון. כי הראש צורת עיגול, גולגולת. ותחלת התראות תואר שם אריך לשון אריכות, הוא בצואר, גרון. וזהו מהות רפואה, כי החולה פעמים מת, וע"י רפואה מאריכין לו ימיו, מעולם אריך.

חכמה כתיב (שמות כח, יא) מעשה חרש. ופרש"י, מעשה אומן של אבנים. בחינת חכם חרשים. ועוד. כתיב (ירמ' ב, כז) אמרים לעץ אבי אתה, ולאבן את ילדתי. אבן נוטריקון אב-בן כמ"ש חז"ל. זהו אבן ילדתי, אב-בן. ובקדושה דתיקון אמרו (חגיגה יד ע"ב) ולא במרכבה ביחיד וכו'. ידר ר' יוחנן בן זכאי מן החמור ונתעטף וישב על האבן תחת הזית. זית, שמן, חכמה. ודרש מכח ישיבתו על האבן דייקא, חכמה. ועוד. אמרו (גיטין נח ע"א) אמר רב אסי, ארבעה קבין מלח נמצאו על אבן אחת. מלח על אבן דייקא.

בינה לב מבין. כתיב (יחזקאל יא, יט) והסרתי את לב האבן מבשרכם. וכן כתיב (איוב מא, טז) לבו יצוק כמו אבן. וכאשר נמשך אחר עצת יצה"ר, נמשך אחר לב האבן שבו. ולכך אמרו (סנהדרין מה ע"א) לגבי הנסקל, דוחפו על מתניו, וכו'. ואם מת בה יצא, ואם לאו, השני נוטל את האבן ונותנו על לבו. ואמרו שם בגמ' (ע"ב) רשב"א אומר, אבן היתה שם משוי שני בנ"א, נוטלה ונותנה על לבו. ומשוי שני בנ"א, מפני שנמשך האדם אחר יצה"ר, וזהו משאוי של שנים, ומכח כך חטא, ולכך אף ניתן לו אבן במשקל זה, על לבו דייקא, כנ"ל, ששם מקום יצה"ר הנקרא אבן.

דעת משה, דעת. כתיב (בראשית ב, יב) ואבן השם, שהם אותיות משה. והוא אבן המשקל, מתקלא. סוד הדעת. ובקלקול כתיב (דברים כה, יג) לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה, מתקלא דרע. ולהיפך בתיקון כתיב (שם טו) אבן שלמה וצדק. ועיי' יאיר נתיב (ערך אבן) שכתב, נראה לי ששהם אותיות משה, והוא בסוד ת"ת כידוע (שפנימיותו דעת), ולאה ורחל הם אחרי, לכך נקראו אבני שהם. וכן אבני תהו, שבתהו היה השבירה (עיי' פרד"ס ערכי הכינים ערך אבני תהו, חסד, וחסד קליפה).

חסד נקרא גדולה. וכתיב (בראשית כט, ב) והאבן גדולה על פי הבאר. וע"ז כתיב (שמות טו, טז) בגדל זרועך ידמו כאבן. ועוד, אמרו (סוכה נב ע"ב) אם פגע בך מנוזל זה, משכהו לביהמ"ד, אם אבן הוא נימוח וכו', דכתיב הוי כל צמא לכו למים. ומעין כך אמרו (תענית יט ע"א) במעשה של חוני המעגל שירדו רוב גשמים, צאו וראו אם נמחית אבן הטוען.

גבורה כתיב (שמות יז, יב) וידי משה כבדים, ויקחו אבן וישימו תחתיו. והשורש יד שמאל, יד כהה, שגם ימין נעשית כהה, כבדה, יד שמאל. ועוד כתיב (שמות כא, יח) והכה איש את רעהו באבן. תוקף של גבורה. ועוד, כתיב (מלכים-ב יב, יג) ולחצבי אבן. חציבות האבן במעשה של גבורה. ועוד, אבני אש, גבורה. וכן אבני קלע למלחמה. גבורה אותיות בור - ה"ג, ה' גבורות. ואמרו (ב"ק כח ע"ב) ועוד דומה לו) נתקל באבן ונישוף באבן. וכן (שם נא ע"ב) אמר רבא, הניח אבן ע"פ הבור והשלימה לעשרה. ועוד, אמרו (סנהדרין סד ע"א) הזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתו, אע"ג דמיכיון למירגמיה. בחינת גבורה, זהו גופא עבודתו.

תפארת בחינת חמה. ואמרו (יומא ב ע"א) ולשכת בית האבן היתה נקראת. ולמה נקרא שמה לשכת בית האבן, שכל מעשה בכלי גללים, בכלי אבנים, ובכלי אדמה, מ"ט, כיון שטבול יום כשר בפרה. טבול יום, תלוי בשקיעת חמה, ת"ת. ומעין כך אמרו (סוכה כא ע"א) וכוסות של אבן בידיהם, שאינן מקבלים טומאה. ועוד, כתיב (שמות כ, כב) אם מזבח אבנים תעשה לי. ומזבח כנגד ת"ת כנודע, כמ"ש הגר"א. וכן אמרו (יומא עא ע"א) הרוצה לנסך יין ע"ג המזבח ימלא גרונום של ת"ת, כי הוא בחינת ת"ת, מזבח.

שאלה

שלום לכבוד הרב שליט"א,

- א.** יש היום המון ספרי עלילה שמיועדים לנשים במגזר החרדי דתי, שכתבו אותם דתיות או חרדיות האם מותר לנשים לקרוא אותם?
- ב.** היום יש המון מופעים למגזר החרדי שנקראים מופע סטנדאפ על ידי הסטנדאפיסטית ... לנשים. או על ידי הרב הסטנדאפיסט ... שמיועד לנשים ולגברים בהפרדה. האם מותר ללכת אליהם?
- ג.** יש המון הצגות שמיועדות למגזר החרדי האם מותר ללכת אליהם?
- ד.** ולגבי סרטים למגזר החרדי בין לבנות, בין למבוגרות יותר, בין ליל-דים האם מותר לצפות בהם גם אם מדובר בסרטי טבע בלבד? אני שואל לא רק בשבילי אלא בשביל כולנו שנמצאים בבלבול, אצלנו בבית אני חייב לציין שכל מה שצויין לא נכנס ומתרחקים כמטחחוי קשת, אבל רק בנושא אחד אשתי נוגעת וזה בספרים כאמור שציינת בתחילת השאלה, שממש אוהבת את הספרים הללו מאד ואני לא יודע מה הדין לגבי זה. תודה רבה כבוד הרב, שבת שלום

תשובה

לימדנו הרמח"ל בתחלת ספרו מסילת ישרים שצורת החיים האמתית היא, שכל דבר שמקרב את האדם אליו ית"ש ירדוף אחריו כברזל אחר אבן השואבת, וכל דבר שמרחיקו מן קרבת ה', יברח ממנו כבורח מן האש. וכל צרכי העולם הינם כלים שיהיה לאדם ישוב דעת מצד היותו מולבש בחומר. ולפיכך, בכל דבר שהאדם דן האם להתחבר אליו, עליו לבדוק אם דבר זה אסור או מותר. ולאחר מכן, אם הדבר מותר, עליו לבדוק מה התכ-לית של הדבר, ממה הוא מורכב, ומה יגרום לו חיבור זה. כמובן שהדבר משתנה מענין לענין, ומאדם לאדם. וכן אצל אותו אדם מזמן לזמן וכו'.

ע"מ שיהיה צורת מחשבה מבוררת ננסה בס"ד לתת כמה התבוננויות לראות ממה מורכב הדבר.

- כמובן שאלו דוגמאות בלבד, ואינם בהכרח קיימים בכל האופנים אלא בחלקיהם. נזכיר הן את הטוב והן את ההיפך.
- א.** כח מדמה - כניסה לעולם של דמיון רחב וגדול מאוד, פעמים כמעט מנותק מן המציאות.
- ב.** כניסה לעולם רגשי סוער, שיוצר סערה פנימית, רגשות בכלל ומתח בפרט.
- ג.** כניסה לבעיות רבות ומגוונות שמכניסים את האדם לעולם של צרות.
- ד.** מסר פנימי מעשי העולה מתוך העלילה, פעמים גלוי יותר ופעמים מכוסה, פעמים מדויק ופעמים פחות מדויק.
- ה.** פותח אופקים רחבים ומעורר כיווני מחשבה שונים. פעמים נכונים ופעמים לאו.
- ו.** הכרת סגנונות שונים של חיים ועי"כ התבוננות לשינוי עצמי, פעמים חיובי ופעמים להיפך.
- ז.** ראית מבט אחר לחיים, פעם מבט של גוי, פעם מבט של חיצוניות, ופעם מבט פנימי.
- ח.** התעוררות המולבשת פעמים בלבוש יהודי, ופעמים בסגנון רחובי שבא מן אומות העולם.
- ט.** חויה חושית - מרגיל את הנפש לקבל מסרים דרך חויה ולא דרך בירור עצמי.

- י.** התקרבות לסגנון העולם החיצוני, ראית בתים מפוארים שמוע-רים תשוקה להתקרב לזה, ראית מזון רב גווני שיוצר גירוי לחיך. הכרת מקומות רבים בעולם היוצר המשכות להכירם מקרוב, מעורר תשוקה לטיסות לחו"ל, לקניות, להפוך ל"אשה מצליחה", אשת עסקים, עיתונאית, במאית, ושאר כל המקצועות המוציאים את האשה ממדרגת עיקרה של בית לאשת רחוב, המוליד הרגשה שלהיות עקרת בית או מורה בישראל זוהי אשה פשוטה. ובלשון פשוטה שהאדם שהיה לפני כן והאדם שאחר כך אינו אותו אדם כלל, הוא נעשה פתוח לכל ה"טוב" שבעולם, ונעשה אדם של "העולם הגדול", מי פחות ומי יותר. ולאט לאט האדם משתנה מתוכו ואינו חש בזה. ובצורה זו שינו את כל פני הדור.
- יא.** התרגלות של חויה של יציאה מן הבית בכלל, ושעות מאוחרות בפרט. והמושג של "כל כבודה בת מלך פנימה" הולך ונחלש עד שיש אלו שמתקראים "חרדיות" שרוצות לרוץ לכנסת!!! להיות עורכות דין, משגיחות כשרות, ועוד.

- יב.** טשטוש בין גבולות של הפרדה בין אנשים לנשים. בלבול מושגי יסוד פשוטים ביהדות שהפכו "לחדש אסור מן התורה".
- יג.** מקומות שבהם נעשים דברים אלו פעמים כל היתם שייך לעולם הטומאה. הן עריכת החומר, הן האנשים שעוזרים בעריכתו, פעמים מקור ההשראה בא מבחוץ, הן מקום ההקרנה או ההצגה וכו'. בכללות זה מוציא את האדם מעט מעט עוד ועוד החוצה...
- יד.** פעמים עומדים מאחורי דברים אלו אנשי חינוך שרוצים להעביר תוכן פנימי, פעמים עומדים מאחורי דברים אלו גורמים מפקפקים אפילו שנקראים חרדים, שכוונתם לשנות את כיוון הדור כולו, ופעמים בצע כסף, ופעמים מי שעומד מאחור רחוק מאוד מקיום מצות, ופעמים אלו גורמים שאינם בני ברית כלל, ופעמים שאלו ראשי הערב רב ממש.
- טו.** דרך איך להכניס את כמעט כל מה שנמצא בחוץ לתוך עולם של שומרי מצות שהולך ונעשה דל באיכות.
- טז.** דרך לכלות זמן רב.

סוף דבר בדור מבלבל זה הבחירה ביד כל אדם האם לחפש תוכן, מסרים וכדו', מתוך ספרי היהדות בכל הדורות, או לחפש אוכל מתוך פסולת בספרים לרוב שמועטם מצוינים, ורובם מעורבים מאוד בעולם החיצון ופנימי היוצר טשטוש גבולות, ורצון של גם וגם, גם תורה ומצות וגם עולם ומלאו וכל הבלין.

רק ספרים שנכתבו ע"י עבדי ה' פנימיים הן גברים והן נשים ראויים לקריאה לבת ישראל, מועטים הם אבל ישנם. לעומת זאת כל הקרנה ראוי להמנע ממנה לגמרי כי התהליך מתחלתו עד סופו כמעט אינו יכול להיעשות בנקיות. בדור דידן לרוב בנ"א דבר זה נשמע מנותק מן המציאות לגמרי, אחר שבה-רבה בתי ישראל יש שימוש יום יום שעה שעה בכל הנ"ל בנפש חפצה. ולמעשה כל אחד בביתו צריך לנהוג בקדושה, אולם מתוך שום שכל, עדינות, רגישות, הבנת מצב הדור ומדרגת בני ביתו, יכולת הנפשות, באופן של רגישות מופלגת.

אולם בעיקר לבנות עולם פנימי עשיר של מצות, מדות, הרגשות, וקרבת ה' אמיתית. ■

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בברכה בכתובת: rav@bilvavi.net
 להצטרפות לרשימת העלון מדי שבוע ע"י אימייל subscribe@bilvavi.net
 שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | 073.295.1245 | 073.295.1245
 לעורך ולכל ענייני העלון: parsha@bilvavi.net | לקחת חסות עבור עלון שבועי: sponsor@bilvavi.net
 רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | מייל: avi@moshebooks.com
 ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829